פרי הארץ — משפטים

שאל השואל שלשה דברים נתקשה משה עד שהרא' לו הקב"ה והן מנורה החדש שקל, שהוא מענין פרשת שקלים פתח הרב ואלה המשפטים פרש"ז ואלה מוסיף על הראשנים מה הם מסיני אף אלו מסיני ואח"כ לפניהם ולא לפני ערכאות של גוים שמיקר שם אלילי' שנאמר כי לא כצורינו צורם ואויבינו פלילים. הענין הוא שלא לגשם מצות דיני' שהם לכאורה גשמים מורכבים כי תקנה עבד ומצות ד' שומרים כסף או כלים לשמור או פקדונו' כשאלת השואל שהרי לכאורה חכמת תכונה פלוספיא שחכמתם ובינתם לעיני העמם והיא מדברת בגשמים יותר פשוטים ממצות דינים ומשפטים אם אמנם בלא"ה הבל המה מעשי תעתועי' מה לתבן את הבר וחכמת מה להם המשוער בשכל האדם הגשמי הכלה ונפסד משא"כ תורתינו בקדושה שנסתכל בה וברא את העולם שהיא סוד אלהותו ית' וכמה פנים כפטיש יפוץ סלע וקדמה לעולם ונעלמ' מעיני כל חי וכל אות ותיבה ענין ומצוה הכל סוד אלהותו וסוד בריאת העולמים וקיומם איך הדבר מוכרח וא"א בענין אחר להיותו משתלשל ממקום גבוה ולכל מצוה שבתורה שורש למעלה בפרטית אבל בכדי להבין הענין דרך כלל נאמר לחזור אל הראשונות כי א"ס ב"ה דיו באלהותו ואינו צריך לשום נברא שהרי הכל מאותו ולא רצה בבריאה העולם כי אם מגודל חסדו וטבעו להטיב כמאמר עולם חסד יבנה בכדי שיהיה למי להטיב ולהיות החסד הנשפע מא"ס ב"ה ג"כ א"ס לרעי' ולטובים ולא ניכר שוע לפני דל שהוא בלי גבול ודבר שהוא בלתי מוגבל אינו ניכר ויחזור העולם לפשיטותו הראשון בהיותו בא"ס לכן הוצרך להיות הגבלת התורה עד פה תבא שהוא ענין הצמצום והחכמה הקדימה בכל דבר ודבר להתגלות אלהותו שהוא קיום העולם ובריאתו מתחלה ע"י חוק קצוב ושקול בפלס מאזני משפט התורה והמצוה כמאמ' ודל לא תהדר שלא לרחם בדין כי תקנה עבד שש שנים יעבוד שמגבילים החסדי' שלא יתפשטו יתר על הראוי וכן כל עניני הדינים והמשפטים בעניני השומרים ופקדונות והלואות להגביל ולהפריש לכל א' המגיע אצלו. ומחמת הגבול אשר שם ניכר ומוגבל כל דבר ודבר למינהו ואין א' נוגע במוכן לחבירו. והנה הגבול וההכרה הוא ההתגלות אלהותו ית' וקיום העולם משא"כ רבוי החסדים והתפשטות בלי גבול אינו ניכר ומתגלה כי אם שוה ומשוה קטן וגדול שם הוא שהוא מבול מים וחזרת העולם לתוהו ובוהו. והנה ענין דייני ישראל הצריכי' להיות דבקים בה' אלהים חיים ובהתדבקם אליו ית' והיו ראוים להתחסד הרבה שהוא הראשית והתכלית הדביקות של העלולים בעילת העילות שהוא ההתפשטות בעולם חסד יבנה בכדי להטיב לברואיו, והנה אותה הדביקות הוא בלי גבל לרחמיו מרובין כגודל חסדי השם שאין לה סוף אבל התורה צותה בגבול החסדים שלא לרחם בדין והנה הוא מצוה ועושה לחזור מן החסדי' עד לדין הרי שבמשפט זה הוא מחבר ומשתף מדת הרחמי' למדת הדין שהוא קו המשפ' קו האמצעי המיחד ומחבר חסדי' וגבורות יחד שהוא תחילת בריאת העולם עד"ז והוא קיום העולם והוא ארז"ל מאן דבעי למהוי חסידא יקיים מילי דנזיקין אשר לכאורה רחוק הוא מחסדים ועמוק עמוק כי החסידי'

להתחסד עם קונו לבד בלי שום הפסק גשמים וכל ענין מילי דנזיקין הם רק גשמים. אבל לפי דברינו כי המשפט לאלהי' הוא החסד כי רב חסד המטה כלפי חסד אינו שייך בעולם כלל כי אם לחזור לפשיטות א"ס ב"ה מגודל התפשטותו שהוא בלי גבול. אבל בכדי שיתראה החסד בעולם שהוא לשון העלם א"ס צריך גבול לחסד והוא המשפט. וזהו ארז"ל שהדין דין אמת כו' נעשה שותפו של הקב"ה במעשה בראשית כי הגבול הן הם סדרי בראשית בתחילת בריאתם והם קיומו וזהו תרגומו ואלין דינייא די תסדר קדמיהון שהרי בתחינת דין צריך לסדר לפניו סדרי בראשית חסד הראשון מא"ס ב"ה בלי גבול ואח"כ מוכרח היא ע"פ התורה לתת גבול ולעשות משפט הרי שהמשפט הוא המחבר אל החסד הראשון לעשות כאשר צוה. משא"כ ערכאות של גוים אע"פ שהדינים שוים אבל הוא משוער ע"פ שכל ואין לו התחברות אל החסד הראשון של ההתפשטות בלי גבול שהוא ענין התפשטות ראשון שאין שם חלוק הוא ענין ארז"ל אל יאמר אי אפשי בבשר חזיר אלא אפשי וארי' הוא דרביע עלי' שהוא התורה הגבול בכדי לחבר מעשה המצוה אל רצונו ית' שאר ונעשה רצונו. וכן ארז"ל גדול המצוה ועושה ממי שאינו מצוה ועושה כי העושה מחמת צוי הוא מחבר המעשה אל הצוי משא"כ שאינו מצוה. לכן בערכאות של גוים אפילו אם הדין שוה הרי אינו מצוה שהוא לשון דביקות אבל הוא משוער עפ"י השגה אנושית גוף וקליפה שהוא חורבן העולם. וזהו ארז"ל שלי שלי ושלך שלך זו מדה בינונית שהרי הגבול בין שלו לשל חבירו הוא המשפט קו האמצעי המחבר חסד וגבורה שהוא מדה בינונית ויש אומרים זו מדת סדום אם המשפט והגבול אינו עפ"י התורה והדיברות בו ית' כי אם עפ"י שכל אנושי הרי זו מדת סדום שהוא חורבן העולם שכל גבול הוא גבורה וקליפה וזהו ענין מחצית השקל שנתקשה משה שהוא הדעת כי אין הדבר זה שייך ומיוחס אל הדעת שהרי השקל הנתינה הוא השפעה והתפשטות ובתוכו מחצית שהוא גבול. עד שהראה לו שהוא ההסתכלות שעושה כלי' וגבול כמו שהסתכל הקב"ה בתורה וברא את העולם ע"י גבולי התורה שהוא כלי מחזיק ברכה והשפעה שהוא יחוד וחיבור שניהם שהוא הדעת שמקבל אחר ההסתכלות והוא ענין ארז"ל סלע זו לצדקה בשביל שיחי' בני ה"ז צדיק להיות נתינתו מחמת אמונתו בתורה נתון תתן שהוא הגבול והכי מחזיק ברכה והתגלות החסדים בעולם שאם אין גבול אין עולם ולכן ע"י הגבול הוא השביל להתפשטות החיות וזהו בשביל שיחיה בני לכן הרי זה צדיק שהוא המחבר.